

Avdelningen för krisberedskap och civilt försvar
Enheten för inriktning och samordning av
övningsverksamhet
anton.bacic@msb.se

Övningsinriktning för bevakningsansvariga myndigheter på nationell och regional nivå avseende samverkansövningar under 2022-2026

Beslut

Detta beslut om övningsinriktning gäller de myndigheter som anges i bilaga till förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap. Övningsinriktningen gäller för samverkansövningar på nationell och regional nivå samt för övningar inom EU och internationellt i vilka svenska myndigheter deltar aktivt¹.

Samverkansövningar utmärks av att ha fokus på samverkan på olika nivåer och mellan olika samhällssektorer. Övningsinriktningen gäller under perioden 2022-2026 och kommer vid behov revideras vartannat år i samband med de fördjupningsperioder som infinner sig två gånger per femårig övningsperiod².

Syfte och läsanvisning

Övningsinriktningen syftar till att stödja myndigheter att utveckla förmågor att hantera olyckor, kriser och krig genom att lyfta fram prioriterade förmågor, samt ett antal konkreta aspekter som ska övas. Myndigheterna ska vid samverkansövningar som de är ansvariga för, formulera syfte och mål med stöd av sin behovsanalys och denna övningsinriktning.

Dokumentet är strukturerat utifrån de prioriterade förmågorna med en beskrivning av tillhörande aspekter. Därefter följer generella utgångspunkter som stödjer planering av övningsverksamheten. Dokumentet ska läsas som en helhet där kapitlen kompletterar varandra utifrån olika perspektiv. Målet är att skapa en bredare förståelse för hur man kan uppnå samlad förmågeutveckling

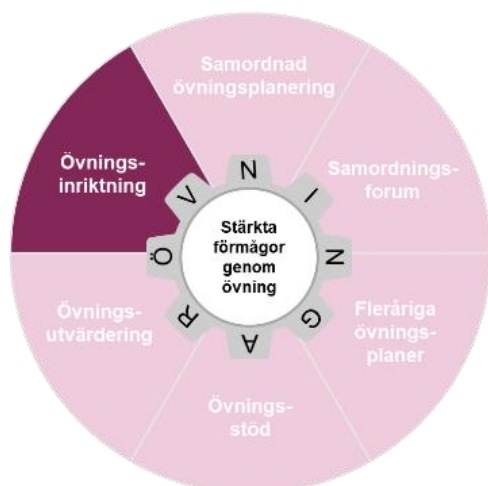
¹ Med aktivt deltagande avses här medverkan i någon form (i övning, i motspel, som observatör).

² Varje 5-årig övningsperiod påbörjas med en 6 månaders fördjupningsperiod som ska vara fri från övningsgenomförande i syfte att frigöra tid för lärande, erfarenhetsutbyte, metodutveckling. Femåriga övningsperioder är en del av Nationella strategin för systematiskt övningsverksamhet (MSB 2019-01143)

genom samverkansövningar. Aktörer har kommit olika långt i sin förmågeutveckling. Utifrån behovet att möta deras skiftande förmåga ska övningsinriktningen därför stödja utformningen av samverkansövningar genom val av förmågor och aspekter som ska ingå i en samverkansövning, samt vilken ambitionsnivå aktörerna väljer att öva på.

Att arbeta systematiskt med övningsverksamhet

Övningarnas planering, genomförande, utvärdering och erfarenhetshantering ska syfta till att utveckla den samlade förmågan och stärka samhällets krisberedskap i hela hotskalan. Modellen nedan är hämtad från den *Nationella strategin för systematisk övningsverksamhet*, och illustrerar de olika delområden som tillsammans utgör grunden för en systematisk övningsverksamhet inom området krisberedskap och civilt försvar.

Figur 1. Systematiskt arbete med övningsverksamhet

Delområdet övningsinriktning beskriver de förmågor som samverkansövningar ska fokusera på. Att utveckla förmåga med utgångspunkt i en gemensam bild av vilka de centrala behoven i samhället är, bidrar till att bygga en beredskap som är likvärdig i landet, oavsett aktör och geografisk placering³.

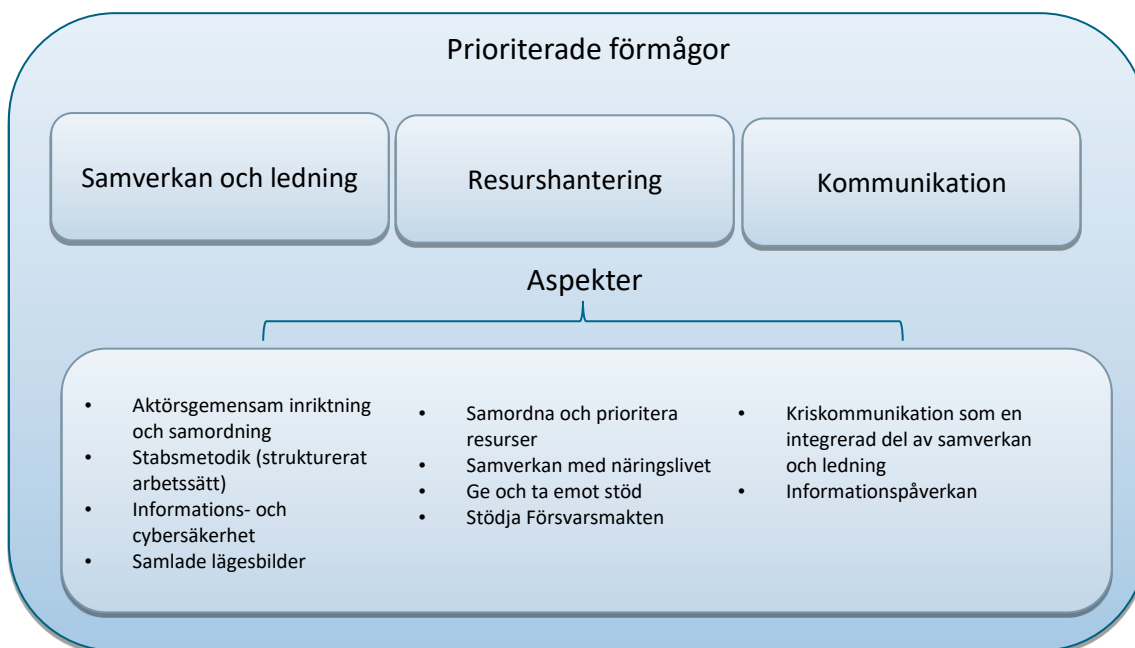
³ Nationella strategin för systematisk övningsverksamhet MSB 2019–01143

Inriktning och prioriterade förmågor 2022-2026

Prioriterade förmågor är de *centrala förmågor som behöver finnas på plats för aktörsgemensam hantering i hela hotskalan*⁴. För perioden 2022-2026 är följande förmågor prioriterade att öva:

- Samverkan och ledning
- Resurshantering
- Kommunikation

Eftersom de prioriterade förmågorna är omfattande, har de brutits ned i underliggande aspekter som skapar konkreta förutsättningar att öva de prioriterade förmågorna. Att öva utifrån en samlad bild av hela krisberedskapen skapar förståelse för att förmågorna är beroende av varandra. Övningsinriktningen stödjer därmed aktörerna, enskilt och tillsammans, att uppnå ändamålsenlig inriktning och samordning av resurser, åtgärder och kommunikation.

Figur 2. Prioriterade förmågor med förutsättningskapande aspekter

Metod och material

För att identifiera förmågorna har ett omfattande analysarbete genomförts med utgångspunkt i utvärderingsresultat från genomförda samverkansövningar mellan 2016-2020. Det aggregerade utvärderingsresultatet har visat att aktörerna övat olika förmågor i varierande omfattning. De har byggt upp en grundläggande kunskap, och i flera fall kommit längre och vidareutvecklat färdigheter. Ett stort fokus har legat på samverkan och ledning kopplat till totalförvarsplaneringen. Förmågor kopplade till resurshantering har övats i mindre skala. Utvärderingsresultatet har därefter analyserats mot myndighetens olika analys- och inriktningsarbeten, som fokuserar på det framtida behovet. Mer information om analysunderlaget finns beskrivet i dokumentet Övningsinriktningens analysunderlag⁵.

Aspekter

Aspekterna, tillsammans med stöd av myndigheternas fleråriga övningsplaner och behovsanalyser, syftar till att skapa förutsättningar att öva de prioriterade förmågorna. Aspektbeskrivningarna ska stödja aktörerna att formulera egna mål och syften utifrån *vad* som ska övas samt *hur* det kan övas genom att identifiera aktiviteter som övningen ska omfatta. Kopplingen till relevanta utbildningar och publikationer ska ytterligare stödja den samlade förmågeutvecklingen. Mer information om hur aspekterna kan stödja övningsverksamhet finns sammanfattat i Övningsinriktning - introduktion.ppt⁶.

1	Aktörsgemensam inriktning och samordning
Vad:	Att med samverkande aktörer kunna inrikta, samordna och därefter prioritera gemensamma uppgifter. Aktörerna ska tillämpa sin kunskap om konkreta uppgifter och arbetssätt som de har att utföra tillsammans, samt veta vad de har för mandat och vad uppgifterna har för beroenden vad gäller samhällsviktig verksamhet ⁷ och kritisk infrastruktur.
Hur:	Genom att öva samverkan med andra aktörer (lokalt, regionalt, nationellt, internationellt, sektorsvis, privat och offentligt). Förtydliga det geografiska områdesansvaret med fokus på metoder, mandat samt att identifiera och utföra gemensamma uppgifter och genomföra prioriteringar.
Utbildning som stöd:	Aktörsgemensam hantering ingår i de flesta av MSB:s utbildningar: Webbkurs - samhällets krisberedskap, webbkurs Totalförsvaret – ett gemensamt ansvar.

⁵ Övningsinriktningen Analysunderlag MSB 2021-06755

⁶ Övningsinriktningen 2022-2026 – Introduktion MSB 2021-06755

⁷ Samhällsviktig verksamhet definieras som verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. (läs mer på www.msb.se/samhallsviktigverksamhet)

1	Aktörsgemensam inriktning och samordning
	Grundkursen i samhällsskydd och beredskap, stabsmetodik, fördjupningskursen samt kriskommunikationskursen.
Publikationer:	Gemensamma grunder för samverkan och ledning (MSB777) Aktörsgemensamma former för inriktning och samordning vid samhällsstörningar (MSB1031)
Källa:	NRFB MSB 2020-00988 TFÖ Utvärdering Delrapport övningsaktivitet 1 MSB 2019-14974-37 KC-ÖS Samlad analys MSB 2021-06755 Planeringsinriktningen för det civila försvaret MSB 2021-2025 2020 11-442 Handlingskraft - handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025. FM 2021-I 7683:2 MSB 2020-I6261-3

2	Stabsmetodik (strukturerat arbetssätt)
Vad:	Aktörerna ska, vid samhällsstörningar, kunna arbeta i en stab inom den egna organisationen samt kunna samverka med andra både lokalt, regionalt och nationellt för att säkra inriktning och samordning. Genom att agera på ett strukturerat sätt stärks förmågan att hantera samhällsstörningar, både hos enskilda aktörer och i samhället som helhet.
Hur:	Genom att öva praktiska ledningsmetoder för samverkan och ledning som t.ex. befintliga metoder, rutiner, verktyg, roller, samverkansforum, beslutsfattande, geografiska områdesansvaret, signalskydd, ISF- stöd och funktioner, samt hantering av bl.a. Rakel, SGSI och WIS. Öva hur verksamheten även behöver kunna bedrivas från alternativa och skyddade ledningsplatser under störda förhållanden, och i vissa fall mobilt.
Utbildning som stöd:	MSB Stabsmetodik – grundkurs och fördjupningskurs Stabschefskurs Hantering av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar (MSB webbkurs) Signalskydd – en introduktion (MSB webbkurs)
Publikationer:	Vägledning för beslutsfattande i samband med samhällsstörningar (MSB1135) Vägledning för lokal ISF (MSB1378) Arbeta i ett ISF-stöd: samverkan och ledning, vägledning för lokal ISF (MSB1382)
Källa:	NRFB MSB-2020-00988 Syntes erfarenheter och lärdomar (COVID) MSB 2020-09990-2 PM fokusområden (COVID) MSB 2020-09990-1 KC_ÖS Samlad analys MSB 2021-06755 Gemensamma grunder (rapport enkät, resultat, analys och slutsats) Handlingskraft - handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025. FM 2021-I 7683:2 MSB 2020-I6261-3

3	Informations- och cybersäkerhet
Vad:	Informations- och cybersäkerhet omfattar säkra och robusta kommunikationer, signalskydd samt hantering av säkerhetsskyddade uppgifter. Det innebär att skydda information utifrån krav på tillgänglighet, riktighet och konfidentialitet. I detta ingår att skydda den egna verksamheten mot oönskade händelser i digitala miljöer, samt att genomföra olika analyser (t.ex., informationsvärdering och informationsklassificering) för sina respektive verksamheter.
Hur:	Genom att öva befintliga rutiner, utrustning, system och lokaler. Att kunna upprätta lägesbilder med fokus på cyberområdet på olika nivåer samt hantera och dela skyddsvärd information, både med offentliga och privata aktörer. Nyttja relevanta tekniska system (t.ex. GIS) och behörighetskrav, och samtidigt kunna hantera informations- och cybersäkerhet.
Utbildning som stöd:	DISA, Grundläggande säkerhetsskyddsutbildning, och Totalförsvaret – ett gemensamt ansvar samt kurserna Strategisk och systematisk informationssäkerhet, Operativ informationssäkerhetskurs Taktisk informationssäkerhetskurs.
Publikationer:	Samlad informations- och cybersäkerhetshandlingsplan för åren 2019–2022: redovisning 2021 Nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet Skr. 2016/17:213
Källa:	NRFB MSB-2020-00988 Syntes erfarenheter och lärdomar (COVID) MSB 2020-09990-2 KC-ÖS Samlad analys MSB 2021-06755 PM fokusområden (COVID) MSB 2020-09990-1 Handlingskraft - handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025. FM 2021-I 7683:2 MSB 2020-I6261-3

4	Samlade lägesbilder
Vad:	Att skapa och delge en samlad lägesbild, från insamling och analys av information, till att kommunicera den till berörda organisationer. Lägesbilden ska användas som underlag för beslut och inriktning av åtgärder samt skapandet av effektiva rapporteringskedjor.
Hur:	Genom att öva roller, ansvar, metod och tekniska verktyg när det gäller att upprätta en lägesbild och analysera innehållet (t.ex. konsekvensanalys, försörjningsanalys), för att tydliggöra samt fördjupa förståelsen för syftet och innehållet med lägesbilden. Därefter dela informationen om händelseutvecklingen, tillståndet, den förväntade utvecklingen, tillgängliga resurser inom respektive ansvarsområde samt om vidtagna och planerade

4	Samlade lägesbilder
	åtgärder till relevanta myndigheter samt som beslutsunderlag till regeringen, med återkoppling (från central nivå).
Utbildning som stöd:	Stabsmetodik – grundkurs och fördjupningskurs samt TiB-kurs
Publikationer:	Att skapa och analysera lägesbilder vid samhällsstörningar (MSB770)
Källa:	NRFB MSB-2020-00988 Syntes erfarenheter och lärdomar (COVID) MSB 2020-09990-2 PM fokusområden (COVID) MSB 2020-09990-1 TFÖ Utvärdering Delrapport övningsaktivitet 1 MSB 2019-14974-37 KC-ÖS Samlad analys MSB 2021-06755 Handlingskraft - handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025. FM 2021-I 7683:2 MSB 2020-I6261-3

5	Samverkan med näringslivet
Vad:	Samhällsviktig verksamhet utförs i betydande omfattning av privata aktörer. I hanteringen av en samhällsstörning som påverkar behov och tillgång till resurser inom samhällsviktig verksamhet, ska offentliga och privata aktörer samverka kring kontinuitetshantering, försörjningsanalyser och operativ hantering av resurser. Det handlar om att bygga upp kunskap om varandras behov, produktion, varuflöden och logistik samt kontakter med producenter, huvudsakligen inom näringslivet.
Hur:	Genom att etablera kontakter med relevanta företag och branschorganisationer inom ansvarsområdet för att skapa förutsättningar att tillsammans öva samverkan avseende behovsanalys (behov av varor och tjänster). Genomföra försörjningsanalyser, operativ hantering av resurser, informationsdelning osv.
Utbildning som stöd:	Att identifiera och upprätthålla samhällsviktig verksamhet Kontinuitetshantering - webbkurs
Publikationer:	Strategi för försörjningsberedskap med fokus på samverkan med näringslivet 2021-2030 - MSB 1784 Planering för försörjning av varor och tjänster – en vägledning till myndigheter för höjd beredskap och krig - MSB1765 Kontinuitetshantering för samhällsviktig verksamhet - MSB1374 Läs mer om Samhällets beredskap och företagens roll på msb.se ⁸
Källa:	NRFB MSB-2020-00988 Syntes erfarenheter och lärdomar (COVID) MSB 2020-09990-2 TFÖ Utvärdering Delrapport övningsaktivitet 1 MSB 2019-14974-37 Totalförsvaret-2021-2025-prop.-20202130

⁸ <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/foretag-och-totalforsvaret/samhallets-beredskap-och-foretagens-roll/>

6	Samordna och prioritera resurser
Vad:	Resurser inbegriper materiella och personella resurser som är tillgängliga och som kan införskaffas eller skapas vid hantering av samhällsstörningar. Berörda myndigheter ska ha underlag och planer som möjliggör inriktning och samordning vid uppkomsten av en samhällsstörning som påverkar behov och tillgång till resurser.
Hur:	Genom att öva förmågan att tillsammans med andra aktörer prioritera tillgängliga resurser kopplat till aktörsgemensamma uppgifter och samhällsviktig verksamhet, samt identifiera de resurser som krävs för att upprätthålla denna verksamhet.
Utbildning som stöd:	Fördjupningskurs stabsmetodik Att identifiera och upprätthålla samhällsviktig verksamhet
Publikationer:	Vägledning för identifiering av samhällsviktig verksamhet MSB1408
Källa:	NRFB MSB-2020-00988 Syntes erfarenheter och lärdomar (COVID) MSB 2020-09990-2 PM fokusområden (COVID) MSB 2020-09990-1 Planeringsinriktningen för det civila försvaret MSB 2021-2025 2020 11-442

7	Ge och ta emot stöd
Vad:	Att ge och ta emot stöd ska stärka aktörers uthållighet och därmed förmåga att upprätthålla samhällsviktiga funktioner. Stödet omfattar nationella (t.ex. militära, frivilligresurser, FFO:er) och/eller EU, internationella samt bilaterala (Värdlandsstöd/Host Nation Support HNS) förstärkningsresurser.
Hur:	Genom att öva samverkan kring roller, ansvar, funktioner, informationsutbyte logistik samt ledning och samordning för att lämna, ta emot och nyttja nationella och internationella förstärkningsresurser, t.ex. personalförsörjning.
Utbildning som stöd:	Värdlandsstöd (HNS) Personalförstärkning och samverkan med frivilliga och frivilligorganisationer
Publikationer:	Fältguide för myndigheters samverkan med frivilliga och frivilligorganisationer under en kris MSB956-juni2016 Vägledning i att ta emot internationellt stöd MSB927
Källa:	NRFB MSB-2020-00988 Syntes erfarenheter och lärdomar (COVID) MSB 2020-09990-2 PM fokusområden (COVID) MSB 2020-09990-1 Totalförsvaret 2021-2025-prop.-20202130 Handlingskraft - handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025. FM 2021-I 7683:2 MSB 2020-I6261-3

8	Stödja Försvarsmakten
Vad:	För att säkerställa en samlad förmåga i totalförsvaret är det viktigt att arbetet med en sammanhängande totalförvarsplanering genomförs på nationell, regional och lokal nivå, både av offentliga aktörer och näringslivet. Beroendet mellan civilt och militärt försvar påverkar den samlade förmågan i totalförsvaret, och därför bör uthålligheten och förmågan till ömsesidigt stöd stärkas.
Hur:	Genom att öva ansvarsförhållanden, beredskapsplaner och planeringsantaganden. Planering för omställning till krigsorganisation. Klargöra Försvarsmaktens roll och behov samt hur civila aktörer kan möta behovet. Begreppen "försvarsvilja och värna civilbefolkningen" bör operationaliseras utifrån aktörens egen verksamhet, dvs. vad dessa begrepp innebär i praktiken.
Utbildning som stöd:	Högre kurs i samhällets krisberedskap och totalförsvaret Totalförvarsutbildning Regelverk och ansvar i totalförsvaret TFÖ-seminarium, Bilaga 2 - Stödande och fördjupande underlag för utbildning Totalförvarsjuridik – tillämpningskurs Folkrätt och nationell rätt för den civila delen av totalförsvaret
Källa:	TFÖ Utvärdering Delrapport övningsaktivitet 1 MSB 2019–14974–37 Totalförsvaret-2021-2025-prop.-20202130 TFÖ-seminarium stödande och fördjupande underlag MSB 2020–08409-289 Handlingskraft- handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025. FM 2021-I 7683:2 MSB 2020-I6261-3

9	Kommunikation som en integrerad del av samverkan och ledning
Vad:	Att integrera kommunikationsarbetet i arbetet med samverkan och ledning innebär att kommunikationsperspektivet finns med i varje del av hanteringen i en samhällsstörning. Ansvariga aktörer ska ge berörda information och rekommendationer som gör att de kan agera på ett sätt som stödjer det aktörerna vill uppnå i hanteringen. Den aktörsgemensamma kommunikationen till allmänheten syftar till att skapa gemensam förståelse kring en händelse. Det sker mellan aktörer, allmänhet och medier.
Hur:	Genom att inkludera kriskommunikationsperspektivet som en del av bedömningsarbetet för händelser, t.ex. hos chefer med operativt ansvar, ledningsgrupper, som en integrerad del av ISF-stödet samt i lägesbilden. Genom att öva befintliga strukturer och verktyg, planer och kanaler för kommunikation med allmänhet och medier, även under störda förhållanden. Identifiera målgrupper, fastställa gemensamt syfte för kommunikationen med

9	Kommunikation som en integrerad del av samverkan och ledning
	respektive målgrupp, samt målgruppsanpassa budskapet och besluta om vilka kanaler som ska användas för att kommunicera dem.
Utbildning som stöd:	Krisskommunikation - Med fokus på kommunikationens betydelse vid olyckor och samhällskriser Stabsmetodik - fördjupningskurs
Publikationer:	Krisskommunikation för ökad effekt vid hantering av samhällsstörningar En vägledning om att integrera kommunikation i samverkan och ledning (MSB1266)
Källa:	NRFB MSB-2020-00988 TFÖ Utvärdering Delrapport övningsaktivitet 1 MSB 2019-14974-37 KC-ÖS Samlad analys MSB 2021-06755 Syntes erfarenheter och lärdomar (COVID) MSB 2020-09990-2 PM fokusområden (COVID) MSB 2020-09990-1

10	Informationspåverkan⁹
Vad:	Informationspåverkan är potentiellt skadlig kommunikation som främmande makt eller deras ombud ligger bakom (medvetet eller omedvetet). Att kunna identifiera och möta informationspåverkan är en allt viktigare del i hanteringen av samhällsstörningar i hela hotskalan.
Hur:	Genom att öva hantering av informationspåverkan som förekommer inom ramen för påverkanskampanjer, kan aktörerna utveckla förmågan att identifiera och möta informationspåverkan.
Utbildning som stöd:	Skydd mot informationspåverkan (webbkurs) samt Grundkurs för skydd mot informationspåverkan.
Publikationer:	Att möta informationspåverkan: handbok för kommunikatörer (MSB1260)
Källa:	NRFB MSB-2020-00988 Syntes erfarenheter och lärdomar (COVID) MSB 2020-09990-2 PM fokusområden (COVID) MSB 2020-09990-1

⁹ Den nya myndigheten för psykologiskt försvar kommer att ansvara för övningar inom området informationspåverkan. Aspekten kan därför komma att uppdateras vid revidering av Övningsinriktningen.

Planering av övningsverksamhet

Som underlag för både enskild och aktörsgemensam planering och genomförande av samverkansövningar, ska myndigheter som omfattas av krisberedskapsförordningen planlägga sin övningsverksamhet. Myndigheterna ska också informera MSB om sin övningsverksamhet för att den ska kunna samordnas med den övningsverksamhet som MSB planerar.¹⁰ För att möjliggöra en systematisk informationsinhämtning har MSB rutiner avseende rapportering av planerad övningsverksamhet och erbjuder stöd i utveckling av fleråriga övningsplaner.¹¹ Planeringen av samverkansövningar bör följa de femåriga övningsperioder som anges i den nationella strategin för systematisk övningsverksamhet.¹²

Finansiering av övningsverksamhet

Statliga myndigheter har ett eget ansvar för att öva sin personal inför kriser¹³. Anslag 2:4 kan finansiera samverkansövningar med fler än två aktörer, och ska då avse merkostnader för övningsplaneringen, genomförandet och utvärderingen. Det ska finnas ett tydligt syfte med övningen och en plan för utvärdering och erfarenhetshantering. Övningen ska vara i linje med Nationell strategi för systematisk övningsverksamhet samt denna övningsinriktning.

Lärande från övningsverksamhet

I planering och genomförande av enskilda övningar behöver målen specificeras. Detta är viktigt för att få en bra styrning med fokus på stärkt förmåga. Utöver övergripande mål och övningsinriktning, bör övnings specifika mål bygga på en behovsanalys grundad i de samverkande aktörernas befintliga förmågor och behov. Erfarenhetshantering vid övning innebär att erfarenheter och lärdomar om styrkor och brister i förmågan att hantera olyckor och kriser identifieras på ett strukturerat sätt, hela vägen från planeringsprocessen, under övningens genomförande, ända till det färdiga utvärderingsresultatet.

En framgångsfaktor för att uppnå resultat är en bra uppdragsdialog innan den konkreta övningsplaneringen påbörjas. I dialogen specificeras mål, och relevanta former för erfarenhetshantering och utvärdering säkerställs. I uppdragsdialogen bör även formerna för genomförandet av övningen diskuteras. Varje aktör måste enskilt ta ställning till på vilket sätt och med vilka resurser aktören har möjlighet att delta. Vid en större, komplex övning är det

¹⁰ 10 Förordning om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap, 9 § (2015:1 052) -pkt.7

¹¹ 11 Under 2022 arbetar MSB med utveckling av funktionen för digital rapportering för ökad användarvänlighet, inklusive möjligheten för enskilda aktörer att ta del av en samlad bild av pågående och planerad övningsverksamhet

¹² Nationella strategin för systematisk övningsverksamhet MSB 2019–01143

¹³ Förordning om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap, 9 § (2015:1 052)

lämpligt att tidigt i processen utse en funktion med ansvar och kompetens att fånga upp och omhänderta lärdomar från övningen, så att de på bästa sätt kommer till nytta för organisationen.

Totalförsvarsplanering och övningsverksamhet

Övningar och utvärderingar utgör stöd i analys-, planerings- och uppföljningsarbetet för att öka förmågan inom totalförsvaret. De förmågor som utvecklas inom totalförsvaret för att möta ett väpnat angrepp, ska även kunna användas för att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar i fredstid. Övningsinriktningen syftar därför även till att stödja aktiviteter som avser att pröva planer och utveckla förmågan inom totalförsvaret. I Handlingskraft¹⁴, Försvarsmaktens och MSB:s gemensamma handlingsplan för en sammanhängande planering för totalförsvaret, anges sex fokusområden som initialt bör prioriteras i planeringen för att öka förmågan och bidra till att uppnå det övergripande målet för totalförsvaret. Dessa fokusområden överensstämmer med prioriterade förmågor och aspekter i övningsinriktningen. Handlingskraft och övningsinriktningen utgör stöd för totalförsvarets aktörer i syfte att uppnå en sammanhängande totalförsvarsplanering under försvarsbeslutsperioden 2021-2025.

Övningsverksamhet och Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar

De senaste årens utvärderingsrapporter har visat att de aktörer som genomfört kompetenshöjande implementeringsaktiviteter av Gemensamma grunder i anslutning till en övning har kunnat påvisa större förståelse kring de utmaningar man ställs inför i olika krishanteringssituationer¹⁵. Övningsverksamheten bör således ta sin utgångspunkt i och ha en tydlig koppling till Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar¹⁶. Gemensamma grunder har tagits fram tillsammans med aktörerna, och bygger på en gemensam grundsyn utifrån behovet av samverkan och ledning, samt aktörsgemensamma former och arbetssätt. Syftet är att ge vägledning och stöd för de aktörer som har ansvar för att hantera samhällsstörningar.

EU och internationell övningsverksamhet

De förmågor som beskrivs i denna övningsinriktning är även relevanta för övningsverksamhet inom EU- och internationellt samarbete där svenska myndigheter deltar aktivt^[1] Utgångspunkten är att Sverige bygger förmåga

¹⁴ Handlingskraft- Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025. FM2021-1 7683:2 MSB2020-16261-3

¹⁵ KC-ÖS Samlad analys MSB 2021-06755

¹⁶ Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar MSB777

[1] Med aktivt deltagande avses här medverkan i någon form (i övning, i motspel, som observatör).

tillsammans med andra. Samverkan som övas nationellt på regional och nationell nivå är därför en central dimension i övningsverksamhet med EU- och internationella aktörer. Syftet med samverkan är att stärka vår samlade förmåga att hantera kriser, krig och samhällsstörningar. Aktörerna bör således genomföra övning, övningssegment eller övningsinslag som belyser samverkan inom EU, såsom Civilskyddsmekanismen eller GSFP¹⁷. Det civila beredskapsarbetet inom ramen för Nato/PFF, där ett utvecklat samarbete i utformning och genomförande av övningar är ett av regeringens prioriterade områden¹⁸; eller med andra internationella aktörer. Det kan ske i mindre eller mer omfattande grad från inslag i en workshop, omfallstänkande i något scenario, som en del i en seminarieövning, eller i mer omfattande format som fältövning eller samverkansövning. Det viktiga är att alla aktörer är medvetna om möjliga implikationer vid samverkan inom EU och med andra internationella aktörer under kris och krig.

[Underskrifter]

¹⁷ Gemensam Säkerhet och Försvarspolitik

¹⁸ Raminstruktion för det svenska civila beredskapsarbetet inom ramen för Nato/PFF (Ju2021/00361), 2021-01-28.